

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ЯК БІОЕТИЧНА ПЕРЕДУМОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ ГЕНОФОНДУ ЛЮДСТВА

Наша цивілізація сьогодні стикнулася з цілим комплексом глобальних проблем, серед яких найважливішими є: екологічна, продовольча, перенаселення, здоров'я і якість життя. Усі вони доповнюють одна одну і вже не можуть існувати окремо. Як наслідок, виникла одна масштабна проблема, вирішення якої потребує комплексного та міждисциплінарного характеру.

Одним із важливих факторів збереження здоров'я населення є продовольча безпека. Саме збалансоване та безпечне харчування є однією із передумов збереження здоров'я як нинішнього так і майбутнього поколінь. Адже не можна бути здоровим споживаючи нездорову їжу. За даними ВООЗ причиною смертності 60% населення є неправильне харчування. Саме їжа останнім часом все частіше стає причиною онкологічних захворювань, інфаркту, інсульту, цирозу, діабету, безпліддя тощо. Вітчизняні та зарубіжні фахівці встановили тісний зв'язок між розладами фізичного та психічного здоров'я і порушеннями у структурі харчових раціонів.

Тенденції до зростання генетичної безпеки через неякісну, неповноцінну і навіть “шкідливу” їжу встановлені у більшості країн Європи та США. Зокрема, доведено що нестача в організмі людини фолієвої кислоти та йоду призводить до важких незворотних генетичних порушень. Проте і надлишок деяких речовин (таблиця 1) у їжі, що перевищують ГДК теж є негативним чинником. Часто надлишок у харчовій сировині речовин токсичної дії пов'язаний із лікуванням тварин.

Таблиця 1

Речовини	Дія на організм
Пестициди, гербіциди, радіоактивні речовини, важкі метали	Ускладнення розвитку організму людини, незворотні негативні наслідки, канцерогенна дія
Мікотоксини (особливо мікроскопічних грибів роду <i>Fusarium</i>)	Токсична дія на організм людини, сільськогосподарських тварин
Генетично модифіковані організми (ГМО)	Мутагенна, канцерогенна дія

Сьогоднішні досягнення біотехнології ставлять перед суспільством біоетичні питання щодо використання у виробництві продуктів харчування ГМО. Питання про вплив ГМО-продуктів на здоров'я та життя людини ще до кінця не вивчений. Проте вже сьогодні є дані, що ГМО можуть стати мутагенними та канцерогенними, оскільки мають здатність накопичувати гербіциди, пестициди, радіоактивні речовини тощо. Тому такі ГМО-продукти підвищують ймовірність розвитку вроджених вад у дітей. І хоча у 2009 році в Україні прийнятий закон про маркування продукції на вміст ГМО, однак контроль за використанням трансгенних культур у харчуванні населення проводиться лише вибірково.

Такі значні зміни у якості та безпеці харчування з часом можуть вплинути на психоемоційний стан людини, її статеву поведінку та соціальну свідомість. Тобто, сучасна їжа може бути як ліками, що попереджують паталогічні зміни в організмі людини та підтримують гомеостаз так і отрутою, що сприяє виникненню широкого спектру різних хвороб у тому числі і генетичних.